СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLV. Ч. 289. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 13-го грудня 1937. No. 289. Jersey City N. J., Monday, December 13, 1937. VOL. XLV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

УХВАЛЮЮТЬ ФАРМЕРСЬКИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ

ВАШИНҐТОН. — Голосами 267 проти 130 ухвалено в конґресі фармерський законопроект на основі якого уряд буде контролювати надвишку збіжевої продукції, стараючись притім вдержувати „все повний шпихлір". Закон цей ухвалено в дусі проєкту секретара хліборобства, Волеса.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ВКОРОЧЕННЯ ВИДАТКІВ НА БУДОВУ ШЛЯХІВ.

ВАШИНҐТОН. — Поважна частина конґресменів зчинила бунт проти проєктованого президентом Рузвелтом вкорочення видатків на розбудову шляхів. Таких укорочень Рузвелт пропонував на $214,000,000. Деякі конґресмени є за те, щоб видатки на будову шляхів іще збільшити. Але є й такі котрі говорять, що треба з президентом співпрацювати.

БАЛАЧКА РУЗВЕЛТА З ЛАНДОНОМ.

ВАШИНҐТОН. — У Білому Домі стрінувся президент Рузвелт зо своїм противником з останніх президентських виборів, Ландоном. У розмові Рузвелт сказав: „Ви краще вийшли на тім, що програли". Ландон з тим згодився, додаючи, що завдання президента дійсно дуже важкі.

ЗАПЕРЕЧУЄ ЗМОВУ ПРОТИ „НОВОГО РОЗДІЛУ".

МИЛВОКІ. — Секретарка праці, пані Перкінс, на прилюдних зборах сказала, що це виключене, щоб нинішній хвилевий застій у промислі викликали навмисно самі промисловці, щоб здискредитувати Рузвелта і його політику „нового розділу". Цей застій коштує величезні гроші самих промисловців. А ніхто не захоче витрачувати свого останнього доляра на те, щоб когоєь іншого дискредитувати, сказала вона.

СЕРЕД НАПРУЖЕННЯ ТРОХИ ЖАРТУЮТЬ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт, вичитавши в ґазетах, що його заступник та рівночасно предсідник конґресу, Ґарнер, застрілив на ловах козла, написав до нього листа, в якому пище, що Ґарнер мусів застрілити не козла, тільки ласкаву корову Бесі, яку президент бачив у часі своїх ловів у тих околицях.

„ПРЕЗИДЕНТ ГУВЕР" ЗАСТРЯГ.

МАНІЛЯ. — 21,900-тоновий корабель Долярової лінії застряг недалеко Филипинських островів на мілині. Ушкоджений трохи перед корабля, але 650 пасажирів, що знаходяться на кораблі, не наражені на ніяку небезпеку. „Президент Гувер" старається передати пасажирів іншому кораблеві.

НОВЕ ЗАРЯДЖЕННЯ ЛІМЕНА.

ОЛБАНІ. — Ґубернатор нюйорського стейту, Ліман, видав розпорядок, яким заборонив стейтовій міліції являтися в мундурах на ріжних чужинецьких, „націоналістичних" забавах чи святах, а також заборонив віднаймати на такі свята річи, що належать до стейтової міліції. Цей розпорядок видав Ліман у звязку з винаймленням на забаву для одного російського товариства корабля, що належав до морської міліції. На тій забаві явились також офіцирів у військових одностроях. Провірка виказала, що більшість офіцирів, що служили в міліції на згаданому кораблі, були росіяни.

ХОЧУТЬ БУДУВАТИ ВЕЛИЧЕЗНІ ЛІТАКИ.

НЮ ЙОРК. — Полк. Линдберґ, що цими днями прибув до Америки, розіслав по ріжних фабриках літаків листи з запрошенням узяти участь у конкурсі на будову сотки величезних пасажирських літаків. Ці літаки малиб би помістити сто пасажирів, а крім того малиб відповідну гостинну кімнату, вбиральню і їдальню. Вони булиб десять разів більші від відомих „Чайна Клиперс", що літають понад Тихим океаном. Пропоновані літаки літалиб між Північною Америкою і Південною та належалиб до компанії „Пан-Американ Ервейс".

РОДИННЕ МІСТО ФАРЛІЯ ВТРАТИЛО ПОЧТУ.

ҐРАСІ ПОЙНТ (Ню Йорк). — Родинне місто Джіма Фарлія, головного почтмайстра Злучених Держав, який за свого кількалітнього урядування набудував по всіх стейтах чимало почтових будинків, втратило почту. Не помогли впливи Джіма. А втратило воно почту тому, що населення, внаслідок перенесення фабрик в інше місто, змаліло з кількох тисяч голов на 200. Через те бизнес упав до тої міри, що почта за цілий рік зробила тільки на $50 бизнесу.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ЧИ ВАШ ЛИСТ ТУТ?

Один рибак, ловлячи пискорі в Іст Ривері, в Ню Йорку, закинув вудку й витягнув з води почтовий мішок. Він віддав його почтовому урядові, котрий ствердив, що мішок розірвано, очевидно, щоб з нього вибрати вартісні посилки. Дальше слідство показало, що з того почтового воза, з котрого пропав цей мішок, пропали ще чотири інші мішки та що почтові урядники, відповідальні за безпеченство цих мішків, старалися крадіж затаїти. На образку представлений почтовий інспектор у головнім почтовім уряді, що розстелив поручені листи, щоб їх висушити, а потім доручити адресатам.

СЕНЗАЦІЙНА АФЕРА ЛЬВІВСЬКОГО ЛИСТАРЯ.

Поліція арештувала листаря Казимира Возняка за присвоювання грошей. Виявилося, що арештований листар присвоював собі гроші з переказів. Пересилані суми виплачував опісля з грошей, присвоєних з інших переказів. На слід його зловживань навела владу одна пані, яка вислала почтовим переказом гроші одному купцеві у Львові. Коли він грошей не дістав, до дирекції головної почти вплинула жалоба. Дирекція провірила, що листарем у згаданім районі був Казимир Возняк, і таким чином виявились його зловживання.

І МЕРЦІ ПРИДАДУТЬСЯ.

Підчас кількох останніх років випрацювали советські лікарі методу, яка позволяє побирати кров до трансфузії (переливу крови людям, що мають своєї замало, нпр. по скровавленні) — з трупів осіб, що померли наглою смертю. У Советах до таких дослідів крови трупів осіб, що нагло померли, не бракує, бо там усе багато осіб вмирає „наглою смертю".

Кров із тих наглопомерлих, відповідно переховувана, надається до вжитку навіть по кількох тижнях. Кров ділять на ґрупи і коли нпр. якийсь шпиталь потребує крови до трансфузії, то вистане йому лиш замовити скількість і ґрупу крови. Ця метода є щойно в дослідах і дає, як подають лікарські часописи, добрі висліди, одначе щойно в будучині покажеться, чи можна буде її ширше застосувати у практиці.

ПРОТИ ПРАВОСЛАВНИХ ЗАТІЙ.

У місцевості Нова Весь під Новим Санчем частина збаламучених москвофілами селян перейшла в останніх роках на православний обряд. Недавно тому один православний, Васько Стараник, **поставив** на своїм полі хрест і запросив православного священика Рудя, щоб його посвятив. Одначе до цього не допустили селяни гр.-кат. обряду, що прийшли громадно і не позволили правити. Скінчилося на тім, що православний батюшка відїхав з нічим.

ГОЛУБИ... БЕЗ ВИХОВАННЯ.

Клюб природників у Персті, в Австралії, уладив виставу птахів із зоольоґічного городу в Сід Перс. Серед живих експонатів було теж кільканацять коокабурра, рід голубів, що видають із себе голос, зовсім подібний до людського сміху. Тому теж тих голубів називають „сміщками". Підчас відкриття згаданої вище вистави трапився направду веселий і комічний інцидент.

Отже підчас відкриття предсідник хотів виголосити святочну промову. Та ледви почав він говорити, коли голуби почали сміятися, спонукуючи тимсамим до сміху і зібрану публику.

Рад-не-рад мусів предсідник перервати. Коли по хвилині успокоїлось і він хотів знову почати промову, голубів знову напав сміх. Щойно по добрій годині птахи споважніли і предсідник міг докінчити свою промову.

ЗАГАДОЧНА СМЕРТЬ УКРАЇНЦЯ В КАЛІФОРНІЇ.

Вночі 28. листопаду в дорозі між Алгамбра й Лос Анджелес знайдено до непритомности побитого Петра Г. Костева, знаного як Роман Пекай. Тяжко ранений Костів помер 12 годин пізніше, не відзискавши притомности й не виявивши своїх напасників. Поліція веде слідство.

КОНСКРИПЦІЯ... ПТИЦЬ.

Лондонське орнітольоґічне товариство ствердило при допомозі приблизних обчислень, що в цілій Англії є тепер коло 200 мільйонів птиць, значить учетверо більше, як людей.

В інших державах нпр. у Франції, птахів багато менше, бо тільки в Англії закони гостро карають за знущання над крилатими сотворіннями та за нищення їх гнізд.

В самому тільки Лондоні нараховують 3 міл. птиць, з того 1,800,000 горобців, 300,000 диких голубів, 35,000 домашніх голубів і т. д.

Експерти орнітольоґічного товариства нараховують усіх птиць на цілому світі на 15 міліярдів (біліонів).

ОПЯНЛИВІ НАПИТКИ ПЕРВІСНИХ НАРОДІВ.

Нема майже на світі такого народу чи племени, де не вживалиб якогось опянливого напитку. Всюди, і в культурних народів і півдиких чи диких, люди вживають якогось дурману, що впроджує їх в інші від нормальних настроїв і приносить розвагу від щоденого життя. Ця прикмета шукати штучних незвичайних вражінь та настроїв є спільна майже в усіх народів, і культурних, цивілізованих і в півдиких чи диких.

Опянливі напитки народів що живуть первісним, незакаламученим цивілізацією, способом життя, є переважно ростинного походження. Улюбленим напитком мешканців безмежних азійських степів є кумис, який витворюють у той спосіб, що піддають ферментації кобиляче молоко. Цей напиток знають степовики Азії вже дуже давно, а наш літопис із княжих часів згадує, що підчас татарського панування в Україні в XII. і XIII. стол. наших князів частували татарські хани м. ін. кумисом. Африканські мурини виробляють з ріжних родів збіжжя пиво, зване меріса, або помба. Індіяни пють напиток сома з ростини сома, а мексиканські індіяни **горівку** „пульк" з аґави. На Камчатці пють тамошні тубильці вивар з мухоморів. Індіяни Південної Америки пють напиток „чіча", або, як його звуть у Бразилії, кашірі; вони роблять його в той спосіб, що пережовують зернятка кукурудзи, а потім заливають водою. По ферментації смачний напиток готов. Мешканці полудневих морей пють напиток „кава", приладжений з кореня ростини „піпер метистікум".

Індіяни з Північної Америки виробляють напій з соку явора.

Як бачимо, майже в усіх людських племен надибуємо опянливі напої, які в них знані від непамятних часів.

ПОЇХАВ ДО ВАРШАВИ ЮДИТИ ПРОТИ УКРАЇНЦІВ

ВАРШАВА. — Польський шовініст, емеритований професор університету Е. Ромер, відомий зо своїх дуже частих протиукраїнських виступів у Львові, веде від довшого часу протиукраїнську акцію на варшавськім терені. Недавно мав відчит у „Зажевю" про „руске, бленкітно-жулте нєбезпєченьство Малопольскі Всходнєй". У відчиті лякав поляків „курченєм сєн" польщини в Ґаличині, як теж виступив дуже гостро проти польської адміністраційної влади за те, що заслабо веде польщення українських земель під Польщею. Цікаво відмітити, що головою тих зборів, на яких Ромер виголосив цей відчит, був президент Адміністраційного Трибуналу, Гелчиньскі!

„РОЗГУСЬТАНЕ СЄН ГАЙДАМАЧИЗНИ".

ЛЬВІВ.—На Волині існує організація, що зветься „Волинське Українське Обєднання", яке в скороченні називають такими буквами: В.У.О. Очевидно, що, це організація, яка відноситься до Польщі льояльно, бо інакше не моглаб на Волині ніяк існувати. Організація працює головно на господарськім і просвітнім полі. Та для україножерної польської преси і того забагато. Відомий „Ілюстровани Курер Цодзенни" пише, що це „підозріла" організація, називаючи її У.В.О., себто звязуючи її з революційною давньою Українською Військовою Організацією. Цей часопис виписує українські прогріхи на Волині, а добачує їх у тім, що В.У.О. домагається української ґімназії й високої школи на Волині, що змагає до українізації православної церкви та до господарської, культурної й політичної незалежности. Часопис кінчить нагінку на українців тим, що таке „неслихане розгусьтане сєн гайдамачизни" на Волині є вислідом „надмірної толеранції"—польської влади.

ЯПОНЦІ ТРИЮМФУЮТЬ.

ТОКІЙО. — Вся преса і населення захоплені радістю, що китайська столиця вже знайшлася в японських руках. Урядовий комунікат подає, що армія буде намагатися зломити цілковито китайську військову силу.

БОРОНИЛИ СТОЛИЦІ ПО ГЕРОЙСЬКИ.

ШАНГАЙ. — Столиця Нанкінг в огні. Щоправда, заняли її японці, але спокою в місті нема. Навпаки, тут і там продовжуються бої з останками китайських добровольців, що боронять міста по геройськи. Японці улекшили собі здобуття міста літаками і шпигунами, що їм доносили про рух китайських частин у місті. Та, не зважаючи на те, вони мали дуже великі втрати, бо приходилося їм здобувати кожну вулицю, кожну закутину в рукопашнім бою.

НАРІКАЮТЬ НА СТАРШИН-УГОДОВЦІВ.

ШАНГАЙ. — Як завжди у хвилях катастрофи, так і тут, коли японці розбили китайську армію, китайці шукають винуватців. Ось тому підносяться тепер дуже гострі слова критики, звернені проти китайських ґенералів, що перед жовнірами голосили „боротьбу до загину", а поза плечима тих же жовнірів переговорювали з японцями про угоду. Отсе й підкопувало мораль китайської армії. Також кажуть, що ґенерали та високі старшини дбали більше про свої матеріяльні добра, ніж про те, щоби піддержати вояка на дусі й осягнути побіду над ворогами.

СОТНІ ТИСЯЧ РАНЕНИХ БЕЗ ОПІКИ.

ШАНГАЙ. — Теперішньому китайському урядові кладуть у злочин те, що він не зробив нічого, щоб наладнати рятункову акцію для ранених у війні. Кажуть, що цей уряд видавав величезні суми на ріжні прикраси столиці, а хоч знав від трьох років, що йде до війни з Японією, не подбав про польові шпиталі й орґанізування санітарної опіки над раненими. Вислід з цього такий, що тепер є сотки тисяч ранених, позбавлених усякої того роду опіки.

ПРОПАЛИ!

МОСКВА. — Що сталося з письменником Доналдом Робинсоном і його подругою, що перебували в Москві? Десь зникли і ніхто не знає, де вони перебувають. На домагання американського уряду советська влада заявила, що „радо допоможе в розшуках". Робинсон походить із Ню Йорку.

ВЕЛИКА ПОВІТРЯНА БИТВА.

САН СЕБАСТІЯН (Еспанія). — Революційні війська осягнули велику перемогу в повітряній боротьбі, в якій взяли участь коло 200 літаків. Обидві сторони мали менш-більш однакову скількість літаків. Та частини ґен. Франка перемогли, зістріливши 22 літаки. Очевидно, що й по стороні ґен. Франка мусять бути теж поважні втрати.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Clas• Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТАНОК КОЛОМ

В Европі знову почали розїжджатись на всі боки ріжні міністри, звичайно міністри заграничних справ чи їх спеціяльні відпоручники. Їздив до Берліна вайкавнт Галифакс, речник пронімецької ґрупи в британськім кабінеті, поїхав потім Івон Дельбос, французький міністер заграничних справ, у довшу туру по краях малої антанти, а югославський міністер заграничних справ, Стоядіновіч, їздив до Італії. Не треба багатої уяви, щоб догадатися, в якій цїли розїжджаються ці державні комівояжери по чужих краях. Звісно, що не для парад і бенкетів, які їм звичайно влаштовують зприводу їх приїзду, а для інших, далеко важніших справ. Подорожі міністрів є доказом, що в Европі знову відбуваються якісь важні посунення.

Які саме ці посунення, чи й наскільки перемінилися старі обставини, цього покищо з усякою певністю сказати не можна. Покищо можна з деякою певністю сказати про ті частини переговорів, котрі не вдалися.

Відомо, наприклад, що Гітлер предложив Галифаксові домагання відданя колишніх німецьких кольоній, прилучення Австрії та признання Німеччині вільної руки в автономній німецькій провінції Чехословаччини, яка мала би щойно бути створена. Сповнення цих домагань стрінулосяб зо спротивом Франції й тому Анґлія не могла за них явно заявитися. Що більше, вона мусіла зараз запевняти Францію про свою незмінену приязнь. Франція, видно, признала ці запевнення не зовсім певними, коли Дельбос вибрався по Европі на латання поломаних плотів малої антанти. Проти німецького домагання кольоній Франція висинула домагання кольоній для Польщі. Як видно з запевнень польського уряду, він не буде посувати далі фашизації свого режіму. Польща не хоче утруднювати далі своїх зносин з Францією. Дельбосові, видно, вдалося трохи утвердити польсько-французький союз. Одначе його поїздка до Чехії не затіснила звязків Франції з Чехією, котра далі ще схиляється до „італійсько-німецької осі".

Вплив Німеччини був би багато більший, якби не те, що націстичний режім знову зайшов собі в роги зо своїми церквами, католицькою й протестантською. До того армія не дається вхопити за чуба націстичній партії, як це видно з того, що від деяких кругів армії виходить гостра критика вмішування німецького уряду в еспанську громадянську війну, яке, мовляв, є розстратою мілітарних сил і престіжу Німеччини. Зате резиґнація Шахта піддає в сумнів рапорти про світлий економічний стан Німеччини.

Назагал, наскільки можна вносити з того, що стало відоме про поїздки дипльоматів, великої небезпеки вибуху загальної війни в близькій будуччині нема, одначе европейські держави видно жваво розставляються до нового загального крівавого танку. Коли нині цього танку ще нема, то тільки тому, що всетаки є ще мало танцюристів, певних своїх партнерок.

ВІЙСЬКОВЦІ В ОБОРОНІ ПОЛЬЩЕННЯ

Останніми часами ми є свідками, як на українських землях під Польщею виступають на політичних зібраннях, вічах чи нарадах відпоручники польської армії й іще з цього боку маніфестують свою солідарність з польським наступом на українське, вже не то політичне, але й культурне та господарське життя. Таке було, наприклад, при нагоді зїзду „Товаржиства Школи Людовей".

В Галичині поведено з боку українського громадянства акцію, щоб шляхом плебисциту, покликуючись на польські закони, рятувати хоч дещо з українського шкільництва. Акцію ту веде „Рідна Школа". Очевидно, що акція є ведена спокійно, цілковито в рамках того, на що дозволяє польська конституція. Та й це так лютує поляків, що до противакції втягнули вони тепер польське духовенство враз з єпископами, а навіть військо. „Новий Час" з 27. листопаду подає звіт з одного протиукраїнського віча, яке відбулося на українській землі, в місті Тернополі, а на якім виступив як головний промовець полковник Ґустав Пашкевич.

Зміст його промови подає санаційно-ендецький „Дзеннік Польскі" під заголовком: „На передодні боротьби за польську школу в Малопольсце Всходней":

„Зясувавши національностеву ситуацію в Малопольсце Всходней, бесідник з черги обговорив усі відтинки українського політичного, суспільного, культурного й господарського життя. Виказуючи цифрово експанзію українізму на культурно-освітньому відтинку в організаційних комірках „Просвіти" і „Рідної Школи", бесідник звернув увагу присутніх на **шкільний плебісцит,** організований цими товариствами в грудні цього року, який змагає до переміни 2,050 утраквістичних шкіл на школи з викладовою українською мовою.

„Потім представив полковник Пашкевич стан української кооперації й упосліджене в порівнянні з її розквітом господарсько-суспільне польське життя та звернув увагу на небезпеки, які з цього випливають для польщини на кресах, подаючи як приклад Львів, що має біля 150 тисяч польського населення і всього біля 70 польських господарсько-суспільних станиць, а українців є у Львові біля 50 тисяч і мають 140 того роду українських станиць.

„Навіть польська преса, головно господарська, представляється мізерно в порівнянні з українською пресою.

„Вкінці бесідник познайомив зібраних з напрямними УВО і візвав польське суспільство до відповідного відпору.

„Для піднесення польського стану посідання на експонованих теренах, секретаріят зорґанізував кілька польських станиць у скалатському повіті, а в найближчому часі має урухомити кілька станиць у збаразькому повіті. Для систематичної праці в цьому напрямі потрібні фонди і тому секретаріят започаткував створення **„Фонду Кресового",** на який має оподаткуватися кожний кресовий поляк".

В дискусії на тому вічу (взяло в ньому участь біля 800 осіб) порушено м. ін. жидівське питання. „Дзеннік Польскі" пише, що дискутанти протиставилися методі розвязування його при помочі петарди і бука. Учасники дискусії ухвалили проект резолюції, яку після редакційного опрацювання мається передати відповідним чинникам. Віче покінчилося відспіванням „Не дами земі", себто української землі, загарбаної Польщею.

АНДРІЯ НА ПОКУТТІ

Про що писати до „Свободи"? Про літературу, чи політику? Ні. Напишу про таке, що нагадає нашим рідним за морем рідні наші звичаї. Напишу про Андрія на Покутті.

Наше Покуття, частина Західньої України, багата на звичаї, яких він ціпко тримається.

Взяти хочби свято Андрія, що припадає на день 13. грудня. З ним звязані окремі звичаї. Цілий обряд відбувається ввечір перед Андрієм, і більша частина його проходить у хаті.

Є це, як скрізь, суто „дівоцьке" свято.

Хлопці до нього встрявають мало.

*

Кіт і пироги. До якоїсь наміченої хати збираються дівчата (є так принято, що кожна вулиця святкує собі окремо Андрія, хоч і однаково).

Як зійдуться, роблять маленькі пиріжки (якінебудь, роблять їх і з кулеші). Скільки є дівчат, стільки роблять пирогів, і назначують, котрий чий є. Кожна знає, котрий її пиріг, а одна з них бере їх і накладає рядочком на поріг.

Тоді вносять кота (ще в день зловили його, щоб увечір міг повнити свою службу), щоб він їв пироги. Чий пиріг кіт перший зїсть, то власниця того пирога раніш із усіх у хаті дівчат віддасться.

Потім приглядаються, котра друга вийде замуж, третя, й так аж до кінця. А все залежить від кота, як він їсть.

*

„Палюшки". Під горном роблять із прядива дві „палюшки" і кладуть рівно одну побіч другої. Це ворожба: чи парубок дужче любить дівчину, чи дівчина його.

Наприклад, хотять знати, чи Варвара за Петром дужче „взялася", чи Петро за Варварою. Тоді назначують: це Варвара, а це Петро, й підпалюють разом обидві „палюшки". Тепер придивляються, котра „палюшка" відвертається на бік (так, наче не хоче!) Як Варвара, догоряючи, паде на бік, то кажуть, що вона не дуже любить Петра; а як його палюшка відвертається, то кажуть, що він не дуже „похочує". Дуже сміються тоді, як обидві „палюшки" стуляться докупи.

— Аді, як обіймаються! Аді!...

Іноді буває, що обидві „палюшки" відвертаються одна від другої на боки. Тоді кажуть, що хлопець і дівчина не є суджені одно другому.

— Аді, видко, що старіня[1]) ліпить то докупи. А то старіня повинна темити[2]), що з ними не муть сидіти[3]).

*

Лічать коли. Виходять із хати. Кожна дівчина шукає незанятого ще плота й лічить коли. Відбувається це так:

Скажім — одинацятий кіл від того, що вона держить рукою, має уявляти її майбутнього чоловіка. Отож вона хоче знати, який буде він — кривий, чи простий, сильний, чи слабий, — і лічить коли. Як прийде до одинацятого, то витягає його й заносить до хати під свою подушку.

*

„Скажіть нам шос!" Дівчата збираються в гурт і йдуть гримати в „хоромні" двері до сусідів. Гримають полінами і зміненим голосом кричать:

— Скажіть нам шос!

А потім ждуть відповіди.

— Абисте си борзо віддали[4]) та в багацький дім, та щісливо й фортунно[5]); аби то си вчінило[6]) зараз по Різдві.

Тоді дівчата відходять і йдуть далі.

Коли почують погане слово, наприклад „абисти си зльотчили[7])!", починають сильніше та скоріше гримати у двері, доки господар не вибіжить. Тоді тікають і обходять дальші хати.

Поганої ворожби дівчата не люблять.

Засновують дороги. Дівчата крадькома, щоб ніхто не бачив, снують дорогу. Від дерева з одного боку дороги простягають мотуз до дерева по другім боці дороги.

І умовляються, що котрий хлопець замотається, той буде мужем одної з них. Бувають випадки, що пяниця замотається, чи який інший „нездара", тощо, тоді на ціле село розляжеться сміх, що та і та дівчина буде мати такого то мужа.

*

Збитки — це справа хлопців. Вони засотують дротом дорогу, буде йти якийсь пяниця, спотикнеться й упаде. А як мають на кого „око", крадькома заходять, дротом замотують двері, щоб не міг вийти надвір, або кладуть „діда" із снігу під хатою, та ще й з мітлою, або відносять „лісу" (ворота) далеко, аж на городи.

*

Жарти. Хлопці підсідають десь за вуглами, за плотами й тільки наслухують, коли дівчата на тоці будуть жартувати.

Коли дівчата приговорюють:

„Андрію, я коноплі сію,
Шмагни мене раз!" —

то хлопці, закравшись туди, гукають:

— А, чекай, я тебе шмагну!

Тоді дівчата звичайно втікають, щоб справді хто чим не „шмагнув".

*

* *

Може й дивними видаються декому оті звичаї; одначе цінним явищем є те, що селяни привязані до цеї традиції й цінять ті звичаї, що на хвилинку бодай переносять їх в інакший світ, минувшиною надиханий, що на хвилину велять їм забути про ті сірі будні, в яких доводиться їм жити.

Не будь отих звичаїв, то село хто зна чи не затратилоб свого кольориту.

Василь Ткачук.

1) батьки; 2) памятати; 3) сидітимуть.
4) щоб ви скоро повіддавалися; 5) щасливо і з доброю долею; 6) щоб сталося; 7) погане слово — утратили дівочу честь.

БІЛИЙ ХУНХУЗ

Пригоди на манджурській залізниці.

На шпальтах „Вінер Журналь" оповідає Г. Ф. Беніш, який колись служив розвідчиком у східньо-сибірській залізниці, свої пригоди при ліквідації банди хунхузів, що довгі літа грабила залізничні транспорти, і якби не щасливий припадок, поліції не вдалосяб і досі тієї банди зліквідувати.

З початком серпня 1914 р. дістав міський поліційний уряд (московська поліція) повідомлення, що відомий багатий торговець футрами Володимир Ніколаєвич Блотніков, який виїхав разом із своєю жінкою та дочкою до свого сільського дому у Винсінґу (положеного добру годину їзди від Харбіну), щез кудись без сліду. Блотніков їздив звичайно зо своїм візником Фантіном, одначе цим разом поводив кіньми сам, звільнивши візника без ніяких причин.

Міська поліція, яка повела слідство в порозумінні і при допомозі старшин залізничої сторожі, станула перед незбагнутою загадкою. Хач багато з домашньої прислуги купця арештували і дуже гостро переслухували, влада не могла попасти навіть на найменший слід, який міг би її напровадити на загублену рідню. Віз пропав разом із своїми пасажирами. По пів році оба доми купця продали на ліцитації. Урядовці цілого інтересу рішили його самі зліквідувати, бо контроля книг виявила, що підприємство стояло на дуже крихких підставах. Таким чином акти цієї таємничої сензаційної драми зачинила влада без ніякої розвязки. Одночасно воєнні події у світі, що в них Московщина заплуталася, присипали цілу справу пилом забуття.

Минали літа, московська імперія переживала ріжні воєнні удари, революцію і прихід нової червоної влади...

Гарна Маша.

Прийшов 1919 р. Коли, як за давніх часів, так теж і тепер орґанізація охоронної служби перед постійними нападами хунхузів клигала, — пише Беніш — покликали мене з моїми людьми до Санупану, малого перестанку, віддаленого приблизно 100 кільометрів від Харбіну.

З дощевою і несприятливою погодою приїхали ми вантажним поїздом на місце призначення. Ніхто майже із присутнього стаційного персоналу не запримітив нашого приїзду, отже ми могли незапримічені прийти на нашу кватиру.

Коли я ще вовтузився з вантаженням свого подорожнього куфра — я закватирувався в канцелярії станиці залізничої охорони, де теж дотеперішній командант, підстаршина Шаверев, спав — раптом відчинилися входові двері і до кімнати ввійшла 25—26-літня молода гарна дівчина-московка і, заскочена моєю несподіваною присутністю, станула зчудована на порозі. Одначе по хвилині, закинувши гордо голівкою, підійшла спокійно до Шаверева, обняла його рукою і поцілувава. Я не добачував у свобідній поведінці нічого злого, автім московки не такі дуже соромливі і скромні. Я не думав більше про неї і дальше розпаковував свої клунки.

Раптом почув я, як дівчина запитала підстаршину, в якім напрямі піде сьогодні пополудні охоронна залізнича стежа. Шаверев, який уже на перший погляд ока не зраджував глибокої інтеліґенції, мабуть привик уже до таких питань, бо з найбільшою байдужністю відповів:

— Очевидно, на схід. Уже вчора натрапили ми там на підозрілі сліди.

Небавом, на мою думку зашвидко, дівчина попрощалася, подала тепер і мені руку та вийшла.

На мій запит, що вона за одна, ця Маша, відповів мені підстаршина, що вона є дочкою селянина, колишнього засланця, який поселився приблизно 2 км. на північ і доволі гарно розгосподарився. Він тримає тепер кількох китайських наймитів, має багато худоби і коней, якими торгує.

Напад на вантажний поїзд.

— Так, гм!...

Ще цієї самої ночі, коли вже сіріло, нас побудили: На схід від Санупану хунхузи висадили вантажний поїзд із рейок. Одначе тому, що поїзд був навантажений майже в цілості тільки вугіллям, бандити не обловились і небавом по нападі щезли в темноті ночі.

Три години після нападу, коли — на щастя — ніхто крім машиніста і двох топників не був ранений — станув я зо своїми людьми на місці випадку. Та ми не мали вже там що робити.

Зате сліди бандитів, а радше їх коней були такі свіжі і так докладно зарисувались у мягкій землі, що показували якнайкраще напрям, куди може йти погоня. Автім, навіщо я мав Нарбунова, одного з найкращих слідчих, який із слідів коней чи возів читав, як із відчиненої книжки? Такої доброї нагоди випробувати його здібності напевно другий раз не будемо мати. Я хотів уже його покликати, коли він сам підійшов до мене з запитом, чи не пустимося за слідами в погоню за бандитами. Тому, що ми не мали коней, Шаверев порадив звернутися до батька Маші, який напевно позичить нам потрібну скількість коней.

Один із залізничої сторожі, який добре знав дорогу, повів нас у напрямі хутора багатого селянина, який називався Бутурлін. По півгодиннім ході по вибоїстій і камінистій дорозі побачили ми соломяний дах дому. Три або чотири китайці, які працювали на полях, відвернули голови, коли побачили наші однострої.

Бутурлін і Маша привитали нас майже радісно, одначе — так бодай мені здавалося — з якоюсь неспокійною цікавістю запитали нас про причину наших несподіваних відвідин. Опісля дуже радо дав нам господар потрібну скількість коней, випозичив нам теж сідла. Хоч ці сідла були невигідні, зроблені на китайський лад, проте всеж таки облекшували їзду.

Зрадлива підкова.

По чверть-годинній зупинці їхали ми вже швидко з поворотом, щоб якнайшвидше опинитись на місці випадку. Одначе як на злість кінь Нарбунова налягав на праву ногу. Похитуючи головою, Нарбунов приглядався неспокійним поглядом до хорого ходу коня. Раптом стягнув поводи, пустив ноги зо стремен і зіскочив із коня. Потім почав оглядати кінську підкову.

— Пане булавний! Придивіться до цієї підкови. Хай мене повісять, якщо цей кінь не був іще цієї ночі підчас нападу. Вже там запримітив я по слідах, що один із коней грабіжників налягав на праву ногу, що має виломану підкову... Голову даю, пане булавний, що хунхузи сидять там у того Бутурліна, чи як він там називається!

Мене немов хтось по голові вдарив. — Батько Маші? Алеж!... Чому вчора Маша питалася підстаршину, куди пополудні поїде стежа? До чорта, адже...

— Назад!

Ми з місця завернули. Міжтим я склав собі в голові на швидку руку плян акції. Нас було всього пять чоловіків і ми не знали, скільки бандитів там може скриватись. Одначе несподіване заскочення промовляє в нашу користь. Притому я здався на своє, випробуване в ріжних залізничих пригодах щастя.

Бутурлін саме робив щось надворі, коли ми надїхали. Його дочка мабуть була у хаті. Я скермував коня в напрямі господаря, який стояв, не знаючи, що наш поворот означає, — і вже в найближчій хвилині кинувся я на нього і тягаром свого тіла повалив його на землю. Заки він видав зо себе голос, лежав уже звязаний. За той час мої люди вдерлися до хати.

Крик — проклони, — лайка — метушня — і потім настала тиша. По хвилині випровадили Машу із звязаними на плечах руками. Дівчина кидалася як скажена між узброєними людьми. Коли побачила свого батька звязаного, заломилася.

При дальшій ревізії зловили ми ще трьох наймитів, одначе хунхузів ми не знайшли. Вони скрилися в іншому місці. Зате попало в наші руки чимало ріжних річей, які доказували вину Бутурліна та його звязок з хунхузами. Ми знайшли там ріжнородну зброю, кріси, пістолі, револьвери, крім того дорогоцінності, одяги, однострої і дуже мало готівки. Готівку розділювали бандити негайно після нападу поміж себе.

Несподіване відкриття.

Коли ми чергового дня приїхали з нашими вязнями до Харбіну, настало загальне зчудування. Бутурлін і Маша — це були запропащені ще в 1914 р. торговець футер Плотніков і його дочка. Слідство виказало, що він уже тоді був керманичем банди хунхузів і зо страху, щоб його не здемаскували, втік із міста. Він поселився в Санупані, де його ще не знали, і там зорґанізував нову банду. Його жінка за той час померла.

Бутурліна засудили на смерть і присуд виконали в Харбіні. Машу засудили на досмертну вязницю. Одначе тому, що в Харбіні не було жіночої вязниці, її мусіли вивезти до Владивостоку. Підчас їзди вона намагалася втікати і командант ескорти — до речі пяний — застрілив її...

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

БЕЗ ІМЕНИ.

Заряд нюйорської „Злученої Шпитальної Кампанії", що, як з імени видно, збирає жертви на всі шпиталі в місті, подав до відома, що два анонімні жертводавці дали на цю ціль: один $1,000, другий $5,000.

„Анонімний" значить „безіменний". Себто, жертводавці, котрі дали ці великі жертви, не хочуть, щоб їх імена проголошувано публично.

У нас інакше: як чоловік дасть жертву на публичну ціль, то хоче, щоб його імя було проголошене з „подзенкуванням" у ґазеті. Як одна ґазета помістить, він посилає до другої ґазети й домагається передруку. Як ґазета йому не передрукує, він пише: „Що ви вже такі великі пани постали?" і т. д. Як дістане подяку зо старого краю або про жертву написала якась ґазета в старім краю, він іще завзятіше домагається від ґазети в Америці, щоб вона передрукувала цілу подяку старокрайової встанови або цілий допис зо старокрайової ґазети.

ЩО ЦЕ ВСЕ КОШТУЄ?

Проголошення анонімної жертви на суму 5,000 долярів займає в ґазеті дві стрічки. Це вдоволяє американського жертводавця.

Колиб зчислити все те, що написано деколи за наших жертводавців, що жертвували 25 центів, то покажеться, що на проголошення 25 центів ґазети видадуть 25 долярів.

Як ґазети не хочуть іти на такий „бизнес", то наші жертводавці інколи кажуть; „То ви хочете, щоб жертвенність вироблялась, і таке видіваєте?" Мовляв, як не дасьте такого широкого розголосу кожній жертві, то убєте жертвенність.

ДВА НАРОДИ, ДВА СПОСОБИ.

В американців при жертвенності головна ціль: підпомога справі. Проголошення це тільки доказ, що жертву зложено. Як такий доказ уже є, то не треба його множити. Як подасть „Таймс", жертводавець не домагається вже від „Сона" поміщення тої самої вістки. Як подасть „Сон", він уже не домагається від „Ворлду".

Ми хочемо, щоб нас розголошувано в якнайбільше ґазетах. Чи від цього гроші певніше доходять на місце призначення? Певно, що ні. Отже що є головною ціллю пожертвування в людей, що домагаються многократних посвідок?

Кілька віків тому проворні наші люди на Січ ходили „турка воювати, слави добувати". Чи не ходимо ми слави добувати, давши жертву й воюючи потім редакторів за дописи?

ЯКЖЕЖ МОГЛО БУТИ ІНАКШЕ?

Телеґрафують з Варшави, що французький міністер заграничних справ, Івон Дельбос, виїжджаючи з Варшави, заявив своє вдоволення з візити.

Чи могло бути інакше? Адже кум не свиня, щоби борщу наївся й ще на порозі спльовував. Адже ще заки кум Дельбос приїхав до Варшави, йому певно згори сказали: „Їдьте, куме, та дивіться, щоб наш борщ по всій Европі не ходив".

ТЕПЛА РУКА.

Телґрафують про відізд Дельбоса до „Ню Йорк Таймсу", що на залізниці у Варшаві при відізді Дельбос стискав тепло руку полковникові Бекові, а юрба довкола віватувала на честь Франції.

Ця тепла рука нагадує пружистий крок цісаря. Як колись ґазетяр написав: „Цісар вийшов з поїзду", то цензор додавав: „пружистим кроком" (з часом ґазетярі навчилися це писати й без цензора). Можна собі уявити, що як ґазетяр телеґрафував до Америки, що Дельбос стискав руку Бекові, то цензор йому сказав: „Що в тому нового? Щож на вашу думку мав він стискати? Ніс, чи ногу?" Отже рішили додати: „тепло". Тепер уже ясно: дипльомати звичайно стискають руку зимно, чи холодно. Мовляв, як стисне котрийсь із них руку тепло, то треба з Варшави аж до Америки дати знати.

Ця юрба, що віватує на честь заприязненої держави, це звичайно урядова кляка. Це певно державна поліція у Варшаві дістала того ранку приказ: „Всі відпустки відкликані. Всі поліцаї в цивільних одягах мають нарокувати на стацію на відізд Дельбоса. Як пан міністер Бек візьме пана міністра Дельбоса за руку, всі мають підняти вгору капелюхи й кричати: „Нех жиє Франція!"

ЧОМУ ТАК?

Чому саме так прощають Дельбоса при відізді з Варшави? Як довго Дельбос був у Польщі, він мабуть не знав. Аж як приїхав до Румунії, то справа вияснилася. Там румунська селянська партія видала заяву, що вона не буде бойкотувати Дельбоса, мовляв, не з ворожнечі до Дельбоса або Франції, але для ворожнечі до румунського уряду, що буде Дельбоса приймати.

Тепер уже знаємо: прощати по польськи й дешевше й безпечніше: пустиш усякого на стацію, то ануж мало гостей прийде... Хіба наймай гостей, щоби прийшли, лили прощальні сльози й віватували. І небезпечно: ануж іще хтось із гостей, замісць віватувати, кине на гостя цеглою?

СТАРОПОЛЬСЬКА ГОСТИННІСТЬ.

Каже кореспондент „Таймсу", що народне привітання Дельбоса в Кракові було ще сердечніше, ніж у Варшаві.

Краків звісний зо старопольської гостинности: він певно не дався переліцитувати такій простій Варшаві в гостинності й післав на стацію ще більше поліції.

ЧОМУ ПІЯНО?

Телеґрафує кореспондент „Таймсу":

„Мусіє Дельбос зложив на гробі Юзефа Пілсудского білі рожі, як військова банда грала марселезу й польський національний гимн на подвірю замку на Вавелю".

Чи не зворушливо пише? Але чому дали Пілсудскому білі рожі? Чи тому, що якби дали червоні, то ще публика готова би подумати, що хтось хоче його назвати большевиком?

І чому грали марселезу піяно? Чи не боялися, що як музика заграє марселезу форте, то публика вулиці подумає, що на замку вибухла революція?

На вулиці, на найрухливішім місці видно велику рекляму фабрики мила: гарна жінка сидить у ванні, повній милиння. Перед реклямою станув пяний, вдивляється і нараз починає співати національний гимн. До нього підходить поліцай:

— Чому ви співаєте гимн?

— Бо хочу, щоб вона встала!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СКЛИКУЙМО В ОДИН ДЕНЬ.

Наша українська ідея має ворогів з усіх боків. Наш нарід, кути не повернеться, зустрічає ворогів. З ними ми боролись і будемо боротись. Та вигляди на перемогу можуть бути тільки тоді, коли ми підемо проти ворогів одним фронтом. Мені здається, що такі свята, як Першого Листопаду, повинні бути виявом такого одного фронту, себто нашого обєднання. Тому ми повинні святкувати Листопадове Свято кожного року в один день усі разом у всіх громадах. І з такими святами ми повинні лучити якусь спільну оборонну чи протестаційну акцію. Кожного року ми повинні пригадувати світові, великим державам і дипльоматам, що ми не зрезиґнували з наших прав і з нашої державности. Пишу про те тепер, щоби був час над тим застановитися, щоб у 1938 році ми святкували в Америці День Першого Листопаду всюди в один і той самий день та злучили цей день з великою акцією, спрямованою до допомоги нашим визвольним змаганням.

Трофим Тренич,
Фреквил, Па.

СВІТОВА ВИСТАВА Й УКРАЇНЦІ.

Вже з того, що подає американська преса про Світову Виставу, що має відбутися в 1939 році в Ню Йорку, видно, що та вистава заповідається якнайкраще. Багато більших і менших держав зголосилися вже до участи. Між іншими і Совєти будуть заступлені на виставі і, як можна надіятись, будуть певно „представляти" й Україну. Польща теж готова бути заступлена на виставі. І вона теж готова „заступати" нарід з „Малопольскі". Вже те повинно нас заставляти думати серіозно про нашу участь у Світовій Виставі. Бо що не казатиб, то наша участь у Світовій Виставі в Шікаґо таки вийшла українському народові на користь. Вона зробила велику прислуґу українському імені. Про це я переконався сам у розмовах з ріжними американцями.

Мені здається, що так, як у Шікаґо завязався був свого часу Виставовий Комітет, так повинен завязатись такий комітет і в Ню Йорку. На те жде наш загал. Ждуть на те наші громади. На виставі захочемо представити нашу культуру. А на те треба багато часу на підготову, треба до цього великої праці й треба грошей. І тому треба братися за діло зараз.

Треба також запросити до участи наших братів із Закарпаття. Треба поробити всі можливі заходи, щоб таки вони були разом з нами.

Хочеться вірити, що ми таки знову здобудемось на свій „павільон". Не мусить він бути великий. Іде про те, щоби була „своя хата". І то дійсно „своя", себто, щоби була виплачена, щоб вірителі не тягнули потім заряд до суду, та щоб нас потім не викидали з „нашої" хати. Тому треба в першу чергу зібрати гроші. Та хоч грошева справа дуже важна, то культурна — ще важніша, якщо думаємо представити дійсну культуру України. Тому треба навіть заздалегідь підготовити тих хлопців і дівчат, що будуть потім обслуговати гостей чи покупців у повільоні, щоб уміли давати добрі відповіди і вияснення, головно в справах України і тої культури, яка буде виставлена в павільоні.

Отже треба зачинати орґанізацію і грошеву збірку. І тут, як це звичайно в нас буває, треба нашим орґанізаціям дати початок справі — в першу чергу грошевим попертям. Вірю, що взаємними силами ми таки свого доконаємо й побачимось на Світовій Виставі в Ню Йорку в 1939 році — в Українськім Павільоні.

Д-р Василь Галич.

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО ЧЕРЕЗ РАДІО.

В неділю, 28. листопаду, передано через радіо зо стації W. J. R. з Дітройту, Міш., українську програму Листопадового Свята.

В першій мірі це програма, яких рідко, бо на ній піднесено значіння Листопадових днів та вольности України, і то не нашим чоловіком, а самим заповідачем програми. Він виразно підкреслив англійською мовою, зверненою до широкого загалу слухачів цеї стації по всій Америці, що українці не спічнуть, аж доки знов не створять Перший Листопад, що принесе волю та самостійність Україні.

Таких програм нам треба більше, щоб не тільки по вузьких наших салях для себе самих, але й до ширшого загалу проговорити про наші, дорогі нам справи. Таких програм треба нам тепер багато, бо саме тепер наші вороги пробують усілякими способами доказувати, що України як самостійної держави не було й не буде. Такими програмами ми їм відповідаємо і маніфестуємо своє змагання й боротьбу за державність України.

Годиться також піднести заслуги тих, що таку програму аранжували, і тих, що такі гарні пісні в ній співали. Це перший раз на святкуванні ювилею нашої державности ми чули пісні переважно релігійні, бо хор співав: Владико неба і землі, з опери Артимовського „Запорожець за Дунаєм", „Іже Херувими" Бортнянського, а ввесь час підчас відкриття і закриття програми та пічас бесід чути було „Боже великий, єдиний, нам Україну храни". Співано також: „Чуєш, брате мій" англійською мовою.

Я нераз дивувався, чому ми забуваємо про такі красні пісні релігійні і мало коли співаємо їх на таких великих національних імпрезах, як Листопадове Свято, а тут якраз хор „Боян" такі пісні співав. Я нераз чую, як то поляки, чи інші народи передають через радіо свої подібні програми і все набільше величаються побожними піснями. Наприклад: ніяка така польська програма не обійдеться без „Боже, збав Польске" і т. п. Тому питавсь я себе, чому ми співаємо всякі пісні, а тільки не релігійні, з піднесенням духа до Бога, з вірою в Бога і Його поміч у боротьбі за нашу державність. І от тому я хочу дати повне признання „Боянові" і його диригентові.

Були також дібрані соля. Панна Надя (на жаль, не зловив я назвища) відспівала „Ой, упали сніги білі на Поділлі" Гайворонського, а якийсь баритон, мабуть молодий, відспівав пісню „Над Дніпровою сагою", слова Шевченка, музика Заремби. Шкода, що тут не можна було через радіо зловити кожний звук як слід, але пісні були прикрасою програми і якщо вони вийшли з грудей молодих солістів на славу Україні, то честь тим солістам!

На закінчення молодий українець-націоналіст (жалую, що не знаю його імени, а варт нам про таких завзятих людей знати) сказав українською мовою коротку бесіду про наші листопадові подвиги. Передав привіт усім українцям, що борються за створення нового Першого Листопаду й закінчив промову словами: „Слава Україні!"

Так. Це була програма, яку рідко коли чується. Це пішла „Слава Україні" з великої стації ч. 75 на всю Америку. Слава й вам, виконавці тієї програми. Слава й честь вам за те, що не пустомельством, але культурною працею підносите державність і славу України.

О. Степан Мусійчук,
Йонґставн, О.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Українські професійні музики організуються.

Відбулися перші сходини орхестри, зложеної з чотирнацятьох професійних (струнних) музик, які започаткували створення українського орхестрального товариства.

Збори відкрив молодий скрипак п. Іван Мороз. Опісля відбулася перша проба. Диригент Роман Придаткевич приступив до вистудіювання двох більших українських музичних творів. На нараді, що відбулася підчас перерви, вибрано тимчасову управу, зложену з пятьох членів. Постановлено вже на наступну пробу притягнути також музик, що грають на дутих і ударних інструментах, щоб доповнити покищо орхестру до скількости т. зв. симфонети (камерної орхестри). Зібрані здавали собі справу з труднощів для відшукання адрес наших музичних професіоналістів нюйорської округи і рішено вжити всіх засобів, щоб їх притягнути. Та треба ствердити, що українські музики мають професіонального духа, бо зголошуються навіть такі, що досі були майже незнані загалові. прибувають на адресу п. Івана Мороза, 211 East 10th Street, N. Y. C.

Проби відбуваються кожного тижня під ч. 747 Broadway у Ню Йорку.

Тимчасова управа українського орхестрального товариства.

---o---

АЛЕНТАВН, ПА.

150 річниця американської конституції.

Українська алентавнська громада є одна із свідоміших. Тут гуртуються всякі запомогові і національні товариства, які піддержують громадянську жертвенність і ширять освіту не тільки серед своїх людей, але також ширять українське імя серед американців. Завдяки невсипущій праці тих товариств український нарід і його змагання є тут добре відомі американському загалові. Всі знають, що ми не е малий народ. Знають, що ми маємо славну минувшину, історію, культуру, прегарні народні і церковні звичаї.

До такої невсипущої праці тутешніх організацій належить також уладжене 7 листопаду свято 150-літньої річниці американської конституції. Це свято влаштовано за ініціятивою 40 відділу Союзу Українок. В ньому також брало безпосередню участь усе українське громадянство Алентавну.

Свято було получене з церковним богослуженням. На нього крім місцевих українців прибули також десятки американців, учителів і вчительок, адвокатів, промисловців та інших. Вони не могли налюбуватися нашим прекрасним обрядом і гарним, зворушливим співом. Та на цьому не кінець. Зараз по Службі Божій усі пішли до української салі, де продовжувалося свято.

У салі свято відкрила предсідниця відділу С. У., Пелагія Гришко. Після цього розпочалася концертова програма під проводом нашого щирого працівника, вчителя Івана Зазворського. Пісні були добірні й відповідні до свята. Були вони майже всі нові для слухачів. Назагал програма була дуже цікава і ріжноманітна. Співано також американські патріотичні пісні. Всі співи принято бурями оплесків.

Святом проводила молоденька вчителька публичної школи, патріотка і націоналістка Марія Турчин. Переводила вона це свято так старанно, що її подивляли за те як українці так і американці. За це місцевий відділ С.У. справив їй милу несподіванку.

В програмі брали участь танцюристи, яких підготовляв Іван Бручак, а проводив ними Михайло Лаврик. Також і тут, приглядаючись до українського народнього мистецтва, американці не могли налюбуватись ним і щедро оплескували кожний танець.

Промовцями свята були: прокуратор повіту Лігай, Ґереган, Айрін Велті, що є директоркою розривкового центру міста Алентавн, а головний реферат про американську конституцію виголосила адвокатка Марія Филипс. Всі вони гарно висловлювалися про українців й прихильно відносились до питання української державности. Говорив також о. Йосиф Филима. Його промова була дуже зворушлива. Її всі подивляли, бо рідко коли трапляється, щоб крайовий священик володів так добре англійською мовою.

В програму входили також точки орхестри Блащайка і Собчака. На кінці зложила подяку всім бесідникам, танцюристам, хорові і його диригентові та гостям Софія Саврук і заразом запросила їх усіх до клюбової салі на правдиву українську вечерю. Саля була гарно причепурена на український лад, а розложені столи були заставлені українськими стравами. Тут знов американці не могли нахвалитися смаку українських страв, а декотрі американки навіть поробили собі записки, як їх варити.

Цим святом українська алентавнська громада осягнула дві речі: перше, виявила свою вдячність тим, що творили свободолюбну американську конституцію, під якої крилами і ми знайшли кращу долю; друге, причинилися до цього, що нас знову поважна частина американців краще пізнала й тепер судитиме нас з кращого боку.

В часі гостини-несподіванки, влаштованої нашій невсипущій суспільній діячці Марії Турчин, зібрано на викуп кому Лесі Українки $10.50. Гроші переслано через Обєднання.

Софія Саврук, секретарка.

---o---

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

Листопадове Свято.

В неділю, 21. листопаду ц. р., в місцевій укр. кат. церкві о. Т. Боберський відправив по Службі Божій панахиду за поляглих українських борців. Перед панахидою о. Боберський виголосив проповідь, у якій згадав про причини святкування Листопадового Свята. Підчас панахиди присутні жертвували: М. Добрянський, П. Кухар, Ю. Датків, Й. Петрик по $1; Н. Ковальчук, Н. Беднарчик, Й. Харко, О. Буцяк, К. Стурса, П. Ґоломбовський, А. А. Беднарчик, М. Буцяк, П. Струк, П. Мигаль, В. Голота, П. Хомяк, В. Качмарський, В. Петричкович, М. Бурин, Т. Кіт, Г. Лисюк, Н. Шопяк, Й. Ірха, І. Білий по 50 ц.; дрібними $5. Разом $21, які вислано через Обєднання на потреби Рідного Краю.

Юрій Датків.

---o---

ВИЛМИНҐТОН, ДЕЛ.

Листопадове Свято.

В неділю, 28. листопаду ц. р., по Службі Божій відправив у тутешній укр. греко-кат. церкві о. Яків Дебоер панахиду за поляглих українських борців. З тої нагоди уставлено в церкві гріб, прикрашений березовим хрестом і цвітами. На гробі лежав кріс, стрілецька шапка і шабля. В часі панахиди співав зворушливо місцевий хор. По панахиді о. Дебоер зібрав на українських інвалідів $6. Гроші вислано через Обєднання.

Степан Фіґун.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ВІДОМА ОПЕРОВА СПІВАЧКА.
Гелен Ґлісон, відома зірка Метрополітен Опери в Ню Йорку, в своїм мешканні в Форест Гилз, на Лонг Айленді, по повороті з Голівуду, де вона відограла фільмову штуку.

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Листопадове Свято.

Заходами укр. кат. церкви відсвятковано в нас 14 листопаду ц. р. Листопадове Свято. Свято почалося панахидою, яку відправив о. О. Павляк за поляглих героїв у бою за волю України. При тій нагоді він виголосив зворушливу проповідь. У часі панахиди співав гарно церковний хор під управою В. Ґели з Джерзі Ситі. Також у часі панахиди стояли у взірцевому порядку по обох боках могили українські шкільні діти.

По панахиді публика пішла до церковної салі, де відбувся святочний концерт, який о. Павляк відкрив короткою промовою. Він сказав, що Перший Листопад це наш моральний скарб відновленої геройської традиції. Це той новий фундамент, на якому опирається і буде опиратися наша дальша визвольна боротьба аж до її оконечної перемоги. Той фундамент повстав з крови і кісток упалих борців. Листопад навязав наше теперішнє життя з нашою давньою державною традицією. Публика нагородила о. Павляка рясними оплесками.

Церковний хор під управою В. Ґели відспівав гарно кілька пісень: „Живи, Україно", „Крилець", „За тебе, мій народе" „Для всіх ти мертва і смішна", „Чуєш, брате мій", „Ой, та зажурились" і т. д. Фортепіянове сольо відограла молоденька піяністка Т. Кравчук, з чого вивязалася зовсім добре. Деклямували діти: О. Лашків, М. Защак, Е. Лабай і С. Хандога. Діти деклямували добре і виразно. Ціла програма була дуже влучно підібрана і гарно виконана. Заслуга цього в першій мірі диригента В. Ґели, який одідичив усі музичні прикмети по покійному батькові.

Святочну промову виголосив д-р Лонгин Цегельський. Він бачив власними очима події, як теж труднощі, з якими мусіла молода українська держава зустрічатись. „Ні одна армія на світі не може похвалитися геройчнішими подвигами, як армія українська", говорив він. Бо Українська Армія мала перед собою далеко більші труднощі, такі, як брак амуніції, мундурів, зброї, медикаментів. Тому можна сподіватися, що в найближчому зриві, до якого ми всі йдемо скорими кроками, наша Армія серед кращих обставин зуміє забезпечити границі для соборної Української Держави. Його промову слухачі приняли грімкими оплесками. Потому о. Павляк іще забрав голос і закликав до збірки на українських інвалідів. Збірка принесла $50.50. По відтягненні коштів вислано через Обєднання на призначену ціль $36.30. Зложили по $3: Д. Липовий, о. О. Павляк; по $2: В. Саврин, І. Бурбела, А. Бурбела, П. Мартинів, М. Кравчук, Н. Путас; І. Лабай $1.50; по $1: В. Гіль, В. Бурбела, І. Щепанюк, Й. Кобрин, І. Кушнір, М. Кушнір, Марія Тарнавська, І. Готра, Т. Задорецька, С. Демянович, М. Пласконь, С. Вагула, Н. Макар; по 50 ц.: М. Пасічник, М. Петруняк, А. Кушнір, М. Стахів, Ю. Бурак; дрібними $3. Підчас панахиди $4.80. Попередня збірка на ту саму ціль $7.70. Жертвували по $1: В. Саврин, о. О. Павляк, В. Мельничук, І. Лабай, Н. Путас; дрібними $2.70. Разом $50.50.

Василь Савран.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в вівторок, 14-го грудня, в годині 7:30 вечером, під ч. 264 Варен вул. Просимо всіх членів прийти на означений час і вирівнати свої довги, щоби уступаючий уряд міг здати точне справоздання за 1937 рік. — Н. Пупчик, предс.; В. Черепак, кас.; В. Глива, секретар.

ВІНДЗОР, ОНТ., КАНАДА. Тов. ім. Ю. Головінського, від. 341, повідомляє всіх членів що збори відбудуться у вівторок, 14-го грудня, в годині 7:30 вечером, в гали Укр. Нац. Обєднання при вулиці Текамсі і Галл. На зборах мусять бути вирішені ряд важних справ, як також муситься доповнити, або перевибрати уряд на 1938 рік. Обовязком кожного члена і членкині є бути на цих зборах. — П. Дуда, скр.

ЮТИКА, Н. Й. Бр. св. Петра й Павла, від. 58, повідомляє всіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що річні збори відбудуться в вівторок, 14-го грудня, в годині 7:30 вечером, в церковній галі, під ч. 209 Перша вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори на означений час, бо буде справоздання уряду й контрольної комісії з приходів і розходів за рік 1937. Також буде вибір нового уряду на рік 1938. Пригадуємо всім довгуючим членам, щоб прийшли на збори й вирівняли свої залеглости, бо впротивнім разі будуть суспендовані. Котрий член не явиться на збори заплатить кари 50 ц., а урядник $1.00. — Д. Матвіїв, предс.; П. Ликтей, кас.; М. Романів, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 369, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в середу, 15-го грудня в годині 7-мій ввечір, в гали парохіяльній. Просимо прийти на означений час. Напоминаємо довгуючих членів, щоби вирівнали свої залеглости і не перетягали на другий рік. — І. Березяк, предс.; О. Патер, кас.; М. Куба, секретар.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(33)

Мала антильопа видно також зорієнтувалася, що їй грозить небезпека. Але звідки? Цього вона не знала. Збентежившись, вона стояла спокійно і давала знамениту нагоду для стріли Джейн. Джейн натягнула лука і пустила стрілу. Стріла вбилася в околицю серця антильопи. Звірюка підскочила в повітря і впала мертва. Тепер Джейн рішилася її дістати.

Але сходити вниз було дуже небезпечно. Джейн добре знала, що десь недалеко якийсь хижий звір собі слідкував за антильопою, щоби поживитись її тілом. Але, знаючи, що товариство конче мусить мати корм, Джейн зіскочила відважно з гиляки і подалася до антильопи, щоб її дістати. Вона держала в руках ножа на випадок якогось нападу.

Прискочивши до антильопи, вона прорізала їй горло, щоб могла стекти кров. А далі вона прорізала шкіру на животі антильопи, щоб звідти випорожнити тельбухи, які були досить тяжкі, а користи з них було мало. Вона працювала над тим з великим умінням, а також з великим страхом. Час до часу вона чула підозрілі шелести в корчах.

Коли робота була скінчена, вона миттю схопила антильопу за ноги і закинула собі на плечі. Зо своєю добичею вона пустилася з поворотом до товариства. Але не вспіла ввійти кільканацятьох кроків, коли з кущів, недалеко перед нею, висунулася наперед голова, а потім величезний тулуб леопарда. Звір відчинив широчезну пащеку і наїжив шерсть.